

JACEK BOROCH, GRAŻYNA JARZĄBEK-BIELECKA

Specyfika nauki o płci – seksuologii i zarys jej historii

The specificity of sex science – sexology and the outline of its history

Klinika Ginekologii, Katedra Perinatologii i Ginekologii, Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu

KEYWORDS

sexology, general practice, history

SUMMARY

In general practice, an important group of issues are those in the field of sex science, i.e. sexology. General practitioner deals with issues related to regularities and disorders of sexual development in the sphere of somatics and psyche. Both men and women admit their sexual problems to the general practitioner. It is advisable that the medical history conducted by the GP is extended to include sexological aspects. Unfortunately, the lack of proper health and sex education is still a problem. For many patients, sexological issues are taboo. Meanwhile, although sexology is a relatively young science, it has its own history.

Seksuologia, czyli nauka o płci, jest dziedziną interdyscyplinarną (1-3). Według K. Imielińskiego w rozwoju seksuologii można wyróżnić cztery okresy:

- okres przedhistoryczny – charakteryzuje się nielicznymi informacjami o życiu seksualnym ludzi w czasie przedhistorycznym,
- okres obserwacji i dociekań przednaukowych – zakończył się na przełomie XVIII i XIX wieku,
- okres wiedzy „przedseksuologicznej” – seksuologia nie była oddzielona od innych nauk,
- okres wiedzy seksuologicznej – seksuologia ze względu na podstawy teoretyczne i rozwój metodologii naukowej uzyskała rangę samodzielnej nauki (2).

Mimo że seksuologia jest stosunkowo młodą nauką, to jednak badania dziejów kultury ludzkiej potwierdzają, że już człowiek pierwotny miał świadomość zarówno śmierci, jak i seksualności – a oba te zjawiska potrafił wiązać jako atrybuty życia na Ziemi. O świadomości seksualnej informują malowidła na ścianach jaskiń, a w miarę rozwoju cywilizacji pojawiały się mity i kultury związane z seksualnością w aspekcie nie tyle rozkoszy seksualnej, co dotyczące płodności. Podkreśla się, że doprowadziło to do przetrwania gatunku wobec znacznej umieralności.

Za istotny elementem kultu płodności należy uważać bóstwa dwupłciowe, które pojawiają się w przekazach

Herodota czy Plutarcha, w mitach i wierzeniach. Tak w zachodnim kręgu cywilizacyjnym, jak i we wschodnim w epoce starożytnej, rozważano wartość seksualności, próbowano dokonać klasyfikacji zachowań seksualnych z różnych punktów widzenia: filozoficzno-etycznego, religijnego, przyrodniczego oraz w dzisiejszym rozumieniu seksuologicznego (1-3).

Zakładano rozważania dotyczące seksualności na wielu płaszczyznach, jednak najbardziej skupiono uwagę na etycznej podstawie wiedzy o płci.

Platon zajmował się podłożem fizjologicznym, jednakże nie odróżniał miłości erotycznej od cielesnej. Uważał, że miłość fizyczna, erotyczna i zamiłowanie do piękna cielesnego są niezbędne do osiągnięcia wyższego stopnia miłości duchowej i zespolenia dusz – zakorzeniona w świadomości miłość platoniczna tak naprawdę nie była pozbawiona elementów seksualnych, jej obecna postać daleka jest od pierwowzoru i wynika z błędnej interpretacji średniowiecznych filozofów.

Arystoteles podchodził do seksualności rozumowo, nakazując panowanie nad namiętnością. Próbował wyjaśnić zjawiska związane z płodnością oraz zaburzeniami seksualnymi występującymi u ludzi.

Według Arystypa z Cyreny rozkosz jest jedynym dobrem, celem życia i głównym motywem postępowania ludzkości.

Doszedł do wniosku, iż jedynym dobrem i szczęściem jest przyjemność zmysłowa, powstająca w wyniku zaspokojenia pożądania, nawet jeżeli miało ono być niestałe czy przelotne. Taki pogląd oczywiście nie uwzględnia potrzeb drugiego człowieka (1-5).

Na przełomie IV i III wieku przed naszą erą Epikur założył szkołę, tzw. szkołę epikurejczyków, która kontynuowała i rozwijała hedonizm. Dopatrywał się on przyjemności i szczęścia w dobrym samopoczuciu, stałym i niezależnym od pożądania.

Z kolei Hipokrates rozważał aspekty seksualności zdecydowanie bardziej fizjologiczne, podkreślając znaczenie temperamentu w przebiegu relacji seksualnych. Jego zdaniem częste „spółkowanie” wzmacnia i powiększa prącie, a wstrzeźliwość seksualna powoduje jego zmniejszenie. Nasienie oddziela i zbiera się z całego ciała, a przede wszystkim z głowy, stając się najważniejszym „humorem” ożywiającym całe ciało (1, 2, 4-7).

Wschodni krąg kulturowy rozbudował „sztukę kochania”. „Kamasutra” oznacza wiedzę o miłości: w klasycznym indyjskim języku sanskrytu *kama* to „miłość”, „pragnienie”, a *sutra* – „mądrość”, „wiedza”, „traktat”. Kamasutra (też: Kama Sutra, Kama-Sutra) to indyjski traktat w sanskrycie na temat miłowania, kultury erotycznej i zachowań seksualnych. Jego pełen tytuł brzmi „*vātsyāyana kāma sūtra*” – „Aforyzmy o miłości napisane przez Vatsyayana”. Autorstwo przypisuje się mistycznemu mędrcomu Vatsyayanowi Rishi, żyjącemu pomiędzy II a I wiekiem p.n.e. Traktat składa się z 10 rozdziałów dotyczących nie tylko sfery seksualnej, intymnej, ale także m.in. rodzaju małżeństw, haremu królewskiego, obowiązku żon. Jeśli rozważać kulturowe uwarunkowania ludzkiej seksualności, Kamasutra w swoim kraju (w Indiach) przez stulecia pomagała i nadal pomaga w lepszym rozumieniu sfery intymnej. Jest przykładem klasyfikacji zachowań seksualnych, chociaż wiedza w niej zawarta nie do końca ma charakter naukowy (6-8).

Świat wschodu to także islam, w którym jedynym prawem obowiązującym jest prawo religii muzułmańskiej i obyczajowość sięgająca VII wieku naszej ery. „Hidżab” w języku muzułmańskim oznacza „zasłonę”. W kontaktach międzyludzkich istnieją pewne normy zachowań między kobietą a mężczyzną, które muszą być przestrzegane.

Islam eliminuje wszystko, co może prowadzić do pokusy seksualnej za pomocą trzech działań: poprawy moralności, ustalenia warunków chroniących przed zaistnieniem pożądania, które nie byłoby skierowane na męża lub żonę oraz ustalenia granic i kar za ich przekroczenie. Według Mahometa: „Nie ma bardziej szkodliwej pokusy dla mężczyzny niż pokusa ze strony kobiety” (1, 2, 4, 6).

Judaizm z kolei zakładał opanowanie ludzkiej seksualności poprzez instytucję usankcjonowanego religijnie małżeństwa. Tora postulowała poskromienie polimorfizmu seksualnego mężczyzn poprzez wprowadzenie zakazu cudzołóstwa, kazirodztwa, homoseksualizmu, zoofilii oraz zbliżeń z kobietą w czasie menstruacji. Judaizm od początku postulował ograniczenie aktywności seksualnych mężczyzn, które

nie prowadziły do założenia rodziny i prokreacji. W swoich naukach podnosił tym samym status kobiety do jedynego partnera, ustanawiając jednocześnie szereg praw, np. prawo kobiety do przerwy od kontaktów seksualnych do 12 dni w każdym miesiącu. Judaizm traktuje seks jako naturalną potrzebę człowieka, natomiast w swych naukach pragnie ją uczynić użyteczną tak dla ducha, jak i ciała (9, 10).

Na zachowania seksualne lub ich skrywanie, jak pokazuje dotychczasowa analiza, istotny wpływ miała religia, a w miarę upływu czasu dokładano kolejne nakazy i zakazy, co jest charakterystyczne dla wszystkich największych systemów religijnych (1-8, 10).

Należy dostrzec ewolucję, jaka nastąpiła w historii seksuologii w starożytności i wczesnych wiekach po narodzinach Chrystusa: od próby poznania przyczyn aktywności seksualnej przez starożytnych filozofów po dążenie do zapomnienia naturalnych zachowań ludzkich, a nawet karanie za nie, formułowane przez doktryny niektórych religii (1-4, 10-12).

Już w czasach nowożytnych pojawili się lekarze, którzy przyczynili się do rozwoju medycyny seksualnej. Okres wiedzy „przedseksuologicznej” obejmuje XIX wiek, kiedy to rozwijały się już początki seksuologii, ale nie była ona jeszcze nauką wyodrębnioną. W filozofii rzadko zajmowano się rolą, jaką w życiu człowieka pełni seksualność. Seksuologia ściśle związana jest z medycyną i z psychologią, która wyodrębniła się w Niemczech w XIX wieku. Należy podkreślić, że istota psychologii oddalona była znacznie od tego, jak jest pojmowana aktualnie. W XIX wieku psycholog zajmował się głównie przyczynami człowieczych udręk, badając je w oparciu o cały skomplikowany ciąg procesów chemiczno-biologicznych zachodzących w organizmie – psychologia badała wrażenia, a nie odbieranie wrażeń. Szybko znaleźli się oponenci takiego podejścia do psyche. Począwszy od skrajnych opinii, głoszących, że psychologia z racji przedmiotu swoich badań nie może podlegać metodom naukowym, poprzez tych, którzy wskazywali na jej niedostatki: „Dla zrozumienia człowieczej głębi ważne są bowiem aktywne procesy, a nie pasywne treści lub tylko procesy zachodzące w narządach zmysłowych, które można wykorzystać dopiero *post factum*” – podnosili przeciwnicy. Poszukiwanie prawdziwej przyczyny choroby ludzkiej duszy nie może sprowadzać się tylko do chemii umysłu, jak często określano raczkującą XIX-wieczną psychologię (1-3, 6, 7, 13).

Artur Schopenhauer (1788-1866) był twórcą systemu filozoficznego, który cechowały idealizm obiektywny oraz woluntaryzm w odniesieniu do życia społecznego. Jako pierwszy uznał decydujące znaczenie seksualności dla życia człowieka. Koncepcje Schopenhauera wywarły duży wpływ na literaturę początku XX wieku. Później Freud, jeden z właściwych twórców medycyny seksualnej, uznał oddziaływanie Schopenhauera na myśl filozoficzną i naukową.

Należy podkreślić, że szczególnie rozkwit seksuologii przypada na XIX i XX wiek. Wtedy pojawili się lekarze, których można uznać za właściwych twórców medycyny seksualnej. Należą do nich, oprócz Zygmunta Freuda, m.in.: Richard von Krafft-Ebing, Magnus Hirschfeld i Iwan Bloch (1, 2, 6, 7).

W 1913 roku seksuolodzy zorganizowali się w towarzystwo – w Berlinie kilku lekarzy założyło Lekarskie Towarzystwo Nauk Seksualnych, wśród nich Magnus Hirschfeld i Iwan Bloch. Oficjalnym organem publikacyjnym tego stowarzyszenia seksuologicznego było wydawane przez Blocha i Alberta Eulenburga „Zasopismo nauk seksualnych”, które istniało do 1932 roku. Na końcu było wydawane przez Maxa Marcusego. Towarzystwo w chwili założenia liczyło 15 członków, a po roku ponad 100. Należał do nich także Wilhelm Fliess (1858-1928), wcześniej zaufany przyjaciel Zygmunta Freuda (1856-1939) (1, 2, 4, 6, 7, 13).

W tym też 1913 roku pod przewodnictwem ekonomisty Juliusa Wolfa zostało założone Międzynarodowe Towarzystwo Badań Seksualnych, które zajmowało się przede wszystkim społecznymi aspektami życia seksualnego. Pod wpływem berlińskiego neurologa Alberta Molla rozwinęło się ono do ugrupowania znanego na arenie międzynarodowej. Istotne znaczenie miała publicystyczna działalność seksuologów pierwszej generacji.

Poczet twórców medycyny seksualnej otwiera Richard von Krafft-Ebing, profesor uniwersytetu w Wiedniu, neurolog i psychiatra, który do dziś uważany jest za twórcę współczesnej patologii seksualnej. W dziele pt. „Psychopathia sexualis”, które ukazało się w 1886 roku i zapoczątkowało rozwój współczesnej seksiatrii (tj. medycyny seksualnej), zawarł opis wielu chorób, a przede wszystkim dewiacji seksualnych. Termin „psychopathia sexualis” na długie lata przyjął się w medycynie na oznaczenie zaburzeń seksualnych.

Bardzo ważnym badaczem, który zajmował się tematyką seksualności człowieka, był Magnus Hirschfeld. Urodził się on w Kołobrzegu i tam również praktykował jako lekarz. W badaniach nad seksualnością uwzględniał aspekty medyczny, społeczny i historyczny.

Iwan Bloch był dermatologiem. Jego dzieło pt. „Das Sexualleben unserer Zeit und seine Beziehungen zur modernen Kultur”, wydane w 1909 roku w Berlinie, uważane jest za pierwsze systematyczne przedstawienie wiedzy seksuologicznej. Bloch jest autorem pojęcia: „wiedza seksualna”. Zapoczątkował antropologiczny kierunek badań w medycynie seksualnej. Udowodnił, że wiele seksualnych uzewnętrznień, które zwolennicy teorii degeneracji uważali za przejawy zwyrodnienia, w innych kulturach uznawane były za zjawiska normalne. Bloch dostrzegł od początku interdyscyplinarny charakter seksuologii – podkreślał, że czysto medyczne ujęcie życia seksualnego nie wystarczy, aby zrozumieć wielostronne związki seksualności ze wszystkimi dziedzinami ludzkiego życia i aby docenić w pełni znaczenie miłości dla człowieka oraz dla kulturalnego rozwoju ludzkości, musi ona być zaszeregowana nie do wiedzy medycznej, lecz do ogólnej wiedzy o człowieku, w której jednoczą się wszelkie inne nauki (1, 2, 6, 7).

Klasykiem seksuologii i psychoanalizy jest Zigmunt Freud (1856-1939), profesor psychiatrii w Wiedniu. Działalność Freuda zrewolucjonizowała wiedzę seksualną. Jego koncepcje, m.in.: teoria nieświadomości, represji i tabu, ze względu na siłę ekspresywną rozerwały zastaną obłudę

mieszkańskiej, okrywającą jeszcze na początku XX wieku sferę seksualną. Zigmunt Freud rozpracował wiele problemów seksualnych. Jednocześnie zainspirował ukazanie się licznych prac, które mimo różnej wartości – przyczyniły się do rozwoju wielu nauk, w tym również i seksuologii. Uważa się, że niezależnie od filozofii, na jakiej te prace były oparte i niezbyt ugruntowanego uzasadnienia wniosków terapeutycznych, niekiedy wyciąganych zbyt pochopnie, prace Freuda dostarczyły wielu zasadniczych wniosków pozwalających na skierowanie seksuologii i w ogóle nauki o człowieku na nowe drogi. Na szczególne podkreślenie zasługują badania Freuda dotyczące podświadomości człowieka, seksualności dziecięcej, kompleksu Edypa w podświadomości mężczyzny (wraz z jego znaczeniem biologicznym i emocjonalnym) i kompleksu Elektry, badania związku między zachowaniem dojrzałego człowieka i obrazem jego rodziców, jaki stwarza sobie dziecko na podstawie życia rodzinnego oraz ustalenie związków między seksualnością, jej zboczeniami i wyparciami a powstaniem nerwic, psychoz i zaburzeń charakteru. Należy podkreślić, iż dzieła Freuda do dziś znajdują szeroki oddźwięk na świecie i wywierają głęboki wpływ nie tylko na seksuologię, ale i na filozofię, psychologię, antropologię, psychoanalizę, pedagogikę, literaturę i sztukę. Uważa się, że przed Freudem mylono seks z genitalnością, sądząc, iż seks wraz z jego fizycznymi, psychicznymi i moralnymi konsekwencjami pojawia się dopiero w okresie dojrzewania. W koncepcji Freuda libido to energia popędu seksualnego. Freud „seksualnym” nazywa wszystko, co podkreśla różnice między płciami. W jego koncepcji nie zostało określone, gdzie leży granica koncepcji libido. Z punktu widzenia seksuologii wieku rozwojowego warto podkreślić, iż na przełomie wieków XIX i XX Freud po raz pierwszy zwrócił uwagę na fakt, że już od początku życia człowieka zaczyna się jego rozwój psychoseksualny: „dziecko jest istotą seksualną”. W 1898 roku Freud opublikował pracę pt. „Die Sexualität in der Ätiologie der Neurosen”, w której za przyczynę nerwic uznał seksualność. Ta teza Zygmunta Freuda była bardzo ostro krytykowana. Doprowadziła ona do odwrócenia się od Freuda kilku wybitnych uczniów, m.in. Adlera i Junga. Podkreślić należy, że Jung odrzuca freudowską teorię popędów jako ogólną podstawę nauki o nerwicach i teorii kultury, a austriacki lekarz Alfred Adler nie postrzegał w popędzie seksualnym pierwotnego motoru powstawania neuroz (1, 2, 6, 7, 13, 14).

Uznając, że Freud i jego szkoła uczynili seksualizm osią swjej teorii psychologicznej, trudno się dziwić, że przed ogłoszeniem w 1948 roku Raportu Kinseya, potwierdzającego stanowisko psychoanalityczne, nie przyglądano się bliżej zachowaniom seksualnym. Według twierdzeń Freuda seks stanowi główną siłę napędową ludzkiego działania. Rozwój libido może się zatrzymać bądź wypaczyć, zwłaszcza we wczesnym dzieciństwie, pod presją czynników środowiskowych, a swoistość naszych zachowania ma korzenie w sieci pragnień seksualnych. Charakterystykę życia seksualnego danej jednostki freudyści uważają za reprezentacyjną dla całej osobowości. Postawa człowieka jest więc sublimacją

tych dążeń seksualnych, które dominują w jego osobowości, a szczególnie typ nastawienia seksualnego determinuje nastawienie emocjonalne i relacje międzysobowe. Dynamiczna natura cech charakteru jest w tym ujęciu przejawem libidalnego źródła (1-3, 6, 7, 13, 14).

Erich Fromm to kolejny badacz polemizujący z teoriami Freuda. Według Fromma typ relacji danego człowieka do świata determinuje szczególnie sposób zaspokajania form zachowań seksualnych, nie zaś instynkt jako taki. Faktycznie, zachowania seksualne dostarczają najrozmaitszych wskazówek dla zrozumienia charakteru danej osoby. Jeżeli zatem freudowski związek między zachowaniem seksualnym a charakterem jest trafne, to wyjaśnienie tego związku musi ulec reinterpretacji. Według Fromma dzieje ludzkości dowodzą, iż problemem nie są namiętności seksualne zakorzenione fizjologicznie, lecz irracjonalne namiętności „mentalne”, jak: nienawiść, zazdrość czy ambicja. Miłość nie jest zasadniczo stosunkiem do jakiejś określonej osoby – to postawa będąca pewną właściwością charakteru, która określa stosunek człowieka do świata w ogóle, a nie do jednego „obiektu” uczuć. Według Fromma wszelkie fizyczne, instynktowne żądze są nieszkodliwe (1, 2, 6, 15).

Kolejnym ważnym badaczem w dziedzinie seksuologii był Hans Giese – neurolog i psychiatra niemiecki. Jako naukowiec starał się on powiązać wiedzę medyczną z wynikami badań nad ludźmi, czyli antropologią, badań nad społeczeństwem, czyli socjologią wraz z ideami filozoficznymi. Hans Giese ukończył filozofię, a w 1942 roku uzyskał tytuł doktora filozofii. Kolejną pracę doktorską tym razem z zakresu medycyny napisał na temat homoseksualizmu. Giese jako pierwszy na świecie napisał, iż homoseksualizm to nie zbrodzenie. Zorganizował w Hamburgu Instytut Badań Seksualnych, w roku 1965 rozesał 2000 ankiet, aby zbadać życie seksualne studentów, czym wywołało wielkie oburzenie wśród społeczeństwa niemieckiego. Wyniki tych badań wniosły jednak wiele do zrozumienia przemian obyczajowych, które zachodziły wówczas wśród młodzieży (1-7).

Analizując dzieje nauki o płci, warto zdać sobie sprawę z tego, iż przez stulecia seksualizm często piętnowano jako zło moralne, a dopiero początek XX wieku sprzeciwił się moralistycznemu pojmowaniu seksu. Jak wspomniano, w rozwoju seksuologii można wyróżnić cztery okresy: przedhistoryczny, obserwacji i dociekań przednaukowych, wiedzy „przedseksuologicznej”, wiedzy seksuologicznej. Okres wiedzy seksuologicznej przypada dopiero na XX wiek – w tymże wieku powstały warunki, które umożliwiły rozwój seksuologii jako nauki. Rozwój ten był wcześniej hamowany przez tabu seksualne, zakazujące wszystkiego, co miało związek z seksualnością.

Jednym z najwybitniejszych seksuologów XX wieku był Alfred Kinsey. Chociaż początkowo obiektem jego zainteresowań były owady, to jednak zastąpił jako autor rozpraw o ludzkiej seksualności, których wydanie poprzedziło kilkanaście lat badań ankietowych prowadzonych skrupulatnie na szeroką skalę w całych Stanach Zjednoczonych. Kinsey

jest więc pierwszym seksuologiem, który przeprowadził wielkie badania empiryczne. Kinsey przebadał 10 tys. mężczyzn i kobiet poprzez wywiady osobiste – „twarzą w twarz”; uzyskał konkretne, ale i wstrząsające wyniki. Odzew po publikacji wyników badań Kinseya był mieszanką szoku, złości i absolutnej fascynacji. Jego dzieła wywołały przełom w purytańskiej mentalności Ameryki i przyczyniły się do późniejszej rewolucji seksualnej.

Kiedy Kinsey rozpoczynał swoje badania, amerykańscy naukowcy zajmowali się zwyczajami godowymi niemal wszystkich znanych im zwierząt, ale nikogo nie interesowały zachowania ludzi. W latach 40. XX wieku był to jeden z największych tematów tabu. Początkowo szokujące i potępiane przez władze uniwersytetu stanu Indiana, wywiady Kinseya (w sumie przeprowadził ich ponad 18 tys.) stały się niezwykle cenne dla wielu ludzi, których wiedza na temat seksu opierała się na podwórkowych mądrościach, przestrozach głoszonych z ambon oraz wywołujących rumieniec wstydu domysłach. Uważa się, że publikacje – zwane popularnie „Raportem Kinseya” – wstrząsnęły Ameryką, ale także uwolniły ją od ciężaru sekretów i wstydu, co w efekcie pozwoliło na rozkwit rewolucji seksualnej w latach 60. i 70., traktującej seks jako normalny, zdrowy i pożądany element życia. I choć do sposobu przeprowadzenia badań i niektórych wniosków specjaliści mają dziś zastrzeżenia, to nikt nie kwestionuje, że Kinsey przełamał tabu i rozpętał rewolucję seksualną na Zachodzie. Jego praca wywołała jedną z najbardziej zagorzałych publicznie dyskusji ubiegłego wieku. Debata ta nie słabnie aż po dziś dzień – kontrowersje wokół Kinseya i jego raportów wciąż przewijają się w dyskusjach na temat najważniejszych problemów amerykańskiego społeczeństwa, od edukacji seksualnej począwszy, a na prawach mniejszości seksualnych skończywszy. Kontynuatorami jego badań w dziedzinie seksuologii byli m.in. William Masters oraz Virginia Johnson.

Judith Reisman podważyła wyniki badań Kinseya w dwóch publikacjach: „Kinsey, Sex and Fraud” z 1990 roku oraz „Kinsey, Crimes & Consequences” z 1998 roku. Autorka skupiła się na pandemii pornografii, męskich, kobiecych i dziecięcych uzależnieniach seksualnych, zarzucała Kinseyowi m.in., że swoje wnioski oparł na niereprezentatywnej grupie przebadanych Amerykanów.

Niezależnie od faktu, że doniesienia Kinseya budzą kontrowersje, na jego pracach „wychowało” się kilka pokoleń seksuologów, którzy do dziś w swych publikacjach odnoszą się do tych badań (1, 4, 6, 16).

Seksuologia wiąże się z etyką seksualną. Pierwszą próbą odpowiedzi Kościoła katolickiego na rewolucję seksualną lat 60. XX wieku była encyklika „Humanae vitae”, która skoncentrowała się na kwestii moralnej dopuszczalności środków antykoncepcyjnych. Papież Paweł VI bardzo jasno sformułował normę moralną, wskazując na nierozdzielność znaczenia jednoczącego i prokreacyjnego aktu małżeńskiego.

Gdy Jan Paweł II rozpoczął swój pontyfikat, było dla Niego jasne, że rzesze katolików nie rozumiały wagi rozstrzygnięć zawartych we wspomnianej encyklice. Autor

książki pt. „Miłość i odpowiedzialność” zdawał sobie sprawę z tego, że przyjęcie nauki Kościoła katolickiego może nastąpić tylko wtedy, jeśli zostanie poprzedzone wszechstronną refleksją filozoficzną i teologiczną nad znaczeniem ludzkiej seksualności (10-12).

Współcześnie seksuologia rozwija się jako nauka interdyscyplinarna. Trwają badania nad mechanizmami ludzkiej seksualności (badania Basson, Cindy Meston, Odile Buisson i Emmanuele A. Jannini).

Podkreślić należy, że wyodrębnienie seksuologii jako nauki wiązało się z opracowaniem oryginalnych koncepcji na temat uwarunkowań seksualności, rozwoju seksualnego i tożsamości seksualnej oraz podjęcia pionierskich prób leczenia problemów seksualnych i problematyki kulturowych i społeczno-politycznych aspektów seksualności. Duże

znaczenie dla rozwoju nauki o płci ma fakt, że powstanie seksuologii zbiegło się w czasie z narodzinami psychoanalizy – ze względu na wspólne obszary swoich dociekań, dyscypliny te wywierały i wywierają na siebie istotny wpływ (1, 2, 4, 6, 7, 16, 17). Seksuologia jest nauką ciągle rozwijającą się w swoich interdyscyplinarnych kierunkach, jako specjalizacja lekarska odgrywa też ważną rolę w aspekcie medycyny rodzinnej. Wskazane, aby wywiad lekarski przeprowadzany przez lekarza rodzinnego był poszerzony o kwestie funkcjonowania pacjentów w sferze seksualnej. Niestety ciągłym problemem jest brak odpowiedniej edukacji prozdrowotnej i seksualnej. Dla wielu pacjentów zagadnienia seksuologiczne są tematem tabu. Tymczasem, jak pokazano, mimo że seksuologia jest nauką stosunkowo młodą, to jednak ma swoją historię.

KONFLIKT INTERESÓW CONFLICT OF INTEREST

Brak konfliktu interesów
None

ADRES DO KORESPONDENCJI

Grażyna Jarząbek-Bielecka
Klinika Ginekologii
Katedra Perinatologii i Ginekologii
Uniwersytet Medyczny
im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu
ul. Polna 33, 60-535 Poznań
tel.: +48 618-419-278
grajarz@o2.pl

nadesłano: 11.01.2019
zaakceptowano do druku: 1.02.2019

PIŚMIENNICTWO

1. Djajic-Horváth A: Sexology, interdisciplinary science (ang.). Encyclopaedia Britannica (dostęp z dnia 23.05.2018).
2. Imieliński K: Zarys seksuologii i seksiatrii. PZWL, Warszawa 1982.
3. Jarząbek G, Radomski D: Interdyscyplinarny charakter dziedzin medycyny na przykładzie seksuologii. Pol Prz Nauk Zdr 2007; 4(13): 264-271.
4. Nass G, Libby R, Fisher M: Sexual choices. Jones and Bartlett Publishers. Boston 1987.
5. Imieliński K: Seksuologia – zarys encyklopedyczny. PWN, Warszawa 1985.
6. www.sexarchive.info. Eugen Steinach (1861-1944) (dostęp z dnia 31.10.2017).
7. Stusiński J: Historia seksuologii. Przegl Seks 2017; 2(50): 2-22.
8. www.sacred-texts.com/sex/kama/index.htm.
9. Trepp L: Żydzi, naród, historia, religia. Wydawnictwo Cyklady, Warszawa 2009.
10. <http://www.fzp.net.pl/judaizm/judaizm-wobec-seksualnosci> (dostęp z dnia 10.03.2019).
11. Paweł VI: Humanae vitae. Wydawnictwo Wrocławskiej Księgarni Archidiecezjalnej, Wrocław 1994.
12. Semen Y: Seksualność według Jana Pawła II. Wydawnictwo Świętego Wojciecha, Poznań 2008.
13. Jan Paweł II: Fides et ratio. TUM WWKA, Wrocław 1998.
14. Kuligowska A, Jarząbek G: Miejsce seksualności dziecięcej w teorii osobowości Zygmunta Freuda. Nowiny Lekarskie 2006; 75(4): 399-403.
15. Freud Z: Wstęp do psychoanalizy. PWN, Warszawa 1984: 14-38.
16. Fromm E: O sztuce miłości. PIW, Warszawa 1973.
17. kobieta.interia.pl/uczucia/news-krotka-historia-seksuologii,/anna chodacka.